

NOTITIA VTRAQVE

CVM ORIENTIS TVM OCCIDENTIS

VLTRA ARCADII HONORIIQVE CAESARVM TEMPORA,
illustre uetustatis monumentum, imò thesaurus prorsum incomparabilis.

PRÆ cedit autē D. Andreæ Alciati libellus, De magistratib. ciuilibusq; ac
militaribus officijs, partim ex hac ipsa Notitia, partim aliunde desumptus.

CVI succedit descriptio urbis Romæ, quæ sub titulo Pub. Victoris circum
fertur: & altera urbis Constantinopolitanæ incerto autore, nunquã antehac
typis excusa, Imperialium uidelicet ac primariarũ sedium utriusq; Reipub.

SVB iungitur Notitijs uetustus liber DE REBVS BELLICIS ad Theo
dosium Aug. & filios eius Arcadium atq; Honorium, ut uidetur, scri
ptus, incerto autore. ITEM, ne quid de antiquo exemplari
omitteretur, Disputatio Adriani Aug.
& Epicteti philosophi.

BASILEAE, M D LII

Cum gratia & priuilegio Imp. Maiest. ad annos quinq;

b 7

CLARISSIMO VIRO D. ANDREAE

VESALIO, INVICTISS. CAROLI AVG.

medico Sig. Gelenius Salutem.

V M opus hoc tot seculis abditum, in lucem tandem prodire ex officina Frobeniana literatorum commodis iam dudum deditissima gestiens patronum sibi quaereret: merito conveniens visum est uir doctissime, ut ad te IMPERATORIS summi medicum, iret Imperium tam graphicè depictum: quandoquidem ipsi Augusto fortè non uacat nunc hæc prisca cognoscere. Ordinavit primùm, ut erat necesse mutata republica, eius prouincias ille Augusti nominis conditor, dispositis per limites & cætera opportuna loca legionibus. creuit post hunc prouinciarum numerus Adrianum usque Cæsarem: qui multa nouauit circa dispositionem harum: mansitque eius institutum usque Diocletianum seralem prius principem: quo tempore ascito in rerum fastigium Maximiano collega potestatis sacrosanctæ, sub duobus Augustis totum orbem Romanum moderantibus, dignitates etiam inferiores duplicatae sunt: ac paulo post iubente Constantino religiosissimo Cæsare Orienti quoque noua Roma addita. Mutauerunt & successores quaedam, pauca tamen. At in hac postrema dispositione, quæ usque fatales illas Barbarorum irruptiones paulo post secutas durauit, tam concinnus ordo est, ut si quis obseruet partitionem, primùm in dioceses, mox in prouincias, ceu maiora minoraque membra totius corporis: ad hæc Rectorum tam civilium quam militarium quosdam gradus: dignitates ite palatinas ac officia, tum minores apparitiones cellarum potestatum, suis quæque locis apte disposita, res ipsæ satis declarant nomina sua, tam etsi quaedam non admodum protrita, nec passim apud uetustiores obuia. Vnus Ammianus Marcellinus lucis aliquid potest his addere, & ipse recipere non parum. Expectabamus & Beati Renani explicationem uocum aliquot recentiorum: sed dum cunctatur, fato concessit re infecta, nisi quod luculentam Illyrici descriptionem, hic adiectam, reliquit. Quia uero in hoc codice crebra sit mentio Ducum atque Comitum, quæ dignitates hodieque proximè regiam sunt, libet quæ de harum origine obseruauimus, compendio dicere. Vt cunctique rei Romanæ summa post quingentesimum ferme annum rursus ad unum caput rediit, non continuo tamè omnis antiquata est senatus autoritas, nam Cæsar Octavianus, princeps populi Romani appellari uoluit non rex, tribunitia potestate contentus, omitta dictatoria. nec à Tiberio, molesto licet principe, extorqueri sibi passi sunt patres conscripti id quod Augustus reliquum ipsis fecerat. Primus Caligula ex professo dominum egit, ac ne diademate quidem abstinuit. quo cæso senatus iniuriæ memor, Cæsarium gentem ac nomen decreuit tollere. & fecisset, ni coactus fuisset militum Claudio fauentium uolentia cedere. Secuti aliquanto post meliores principes habuerunt suum honorem amplissimo ordini, et in primis Adrianus, qui quidem Adrianus tandem senatum in aulam suam quodammodo transtulit. nam receptis senatorum optimatibus in amicorum cohortem, quæ superiorum imperatorum tempore promiscue consistere solebat ex equestri ordine ac senatorio, domesticum quendam senatum circa se habuit: qui quoniam is continuatis penè delectaret peregrinationibus, comitatus Cæ-

ILLYRICI PROVIN- CIARVM VTRIQVE IMPERIO

CVM ROMANO TVM CONSTANTINOPO-
litano feruientis, descriptio.

BEATVS RHENANVS LECTORI S.

Vnde Romani Imperij præter eam quæ Romæ erat ueterem unicamq; sedem, altera noua constitueretur in Oriente apud Byzantium, quæ tum Constantinopolis ab autore & amplificatore suo Constantino Aug. dici cœpit, atq; ex una Republica duæ Respublicæ fieret, Occidentis una, altera Orientis id quod biceps aquila designat (magno sane errore eius quæ tamen nominare nolo, qui Maximiliano Cæsari persuadere conabatur ut bicipitis aquilæ symbolum pictum sculptum ue quasi monstrum aboleri per edictum ubiq; iuberet) accidit ut etiam magistratus noui propter eam diuisionem crearentur ad peræquationem quandam ipsius iam gemini Imperij. Exempli gratia, In Occidente uir illustris Præfectus Prætorio Italiae in sua latissima administratione etiam sibi attributas habebat Illyrici prouincias sex (quod ego docendi causa Illyricum Occidentale uoco, quoniam ad Occidentis Imperium pertinebat) has uide licet: Dalmatias, Pannoniam primam, Pannoniam secundam, Sauiam, Noricum mediterraneum, & Noricum ripense. Proximus erat cum Præfecto Urbis Præfectus prætorio Galliarum amplissimus magistratus. Ad huius ergo ordinationis imitationem, ne quid Orientali Imperio ad splendorem deesset, præter Præfectum prætorio Orientis, & Præfectum Urb. Constantinopol. institutus est quodammodo Præfecto Prætorio Galliarum respondens Præfectus prætorio per Illyricum (ut & Magister militum per Illyricum) cui subiectæ sunt duæ diceceses Macedonia & Dacia, quarum quæuis in suas prouincias rursum subdividitur, quemadmodum in hac charta licet intueri iuxta auctoritatem eius uoluminis quod Notitias Orientis & Occidentis scriptura picturaq; exprimit, hoc est, nouas immutati Imperij formulas sub posterioribus Imperatorib. quarum bonam partem DOMINVS NOSTER THEODERICVS, quem uulgus Veronensem appellat, primus ex Germanis per sacram pragmaticam sanctionem à Zenone Aug. in Imperij Occidentalis possessionem immisus & factus atq; à senatu populoq; Romano receptus Cæsar, sub sua ditione reuinit. Porro non magis mirum uideri debet Illyricum uetus & Occidentale sub se cõprehendisse Pannonias atq; Noricum, quam Illyricum Orientale ad Macedoniam, Thessaliam, Epirum, Achaïam, Cretam & Dardaniam usq; fuisse extetum. Sic collibuit Imperatoribus partientibus atq; ad certum ordinem prouincias redigentibus.

Imperium Orientale.

Præfectus urbis Constantinopolitanæ.

Præfectus Prætorio Orientis.

Præfectus Prætorio Illyrici.

Illyrici Orientalis diceceses duæ, Macedonia & Dacia, quæ erant sub dispositione illustris Præfecti Prætorio per Illyricum.

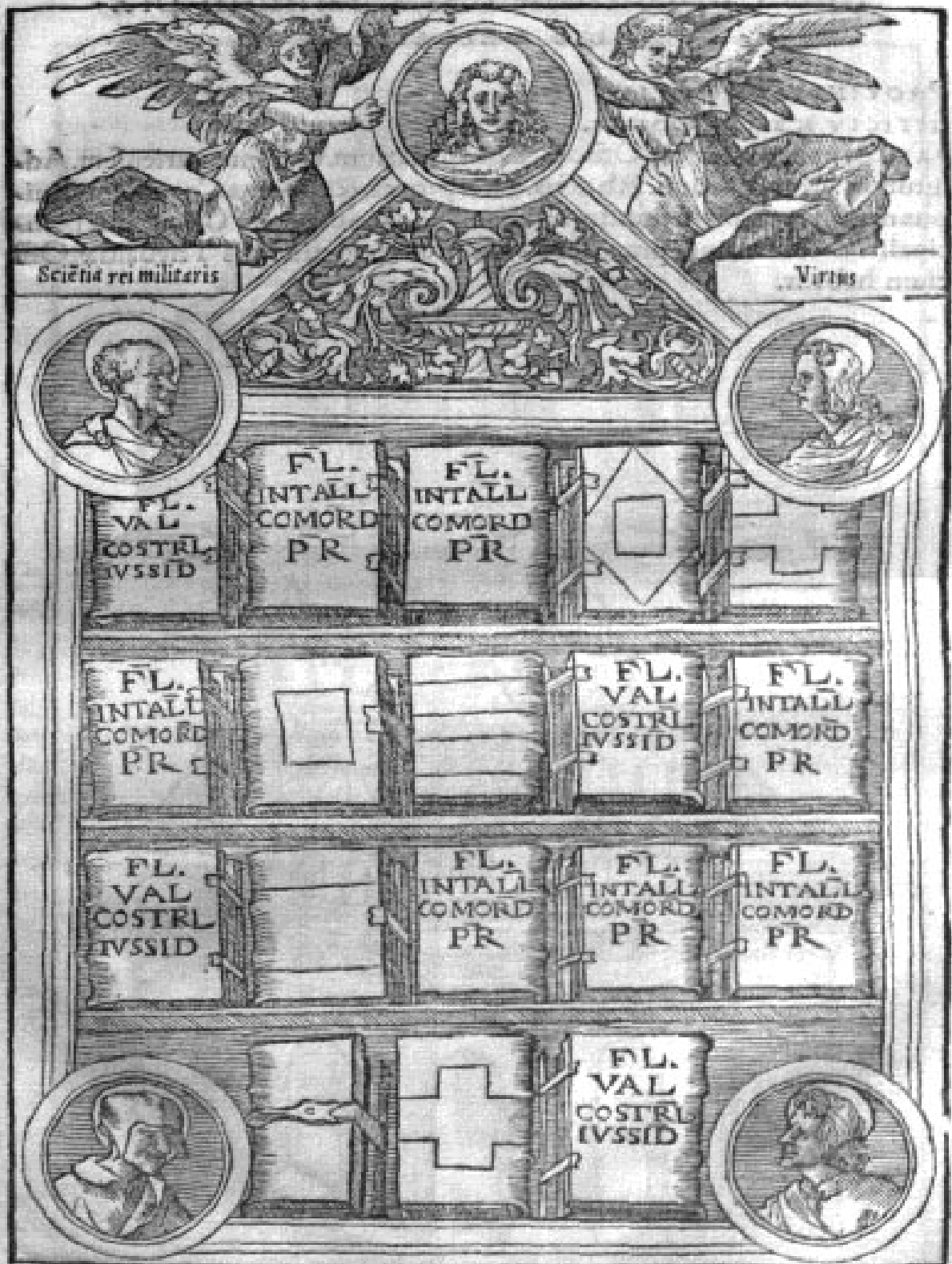
Macedoniæ erant Prouinciæ sex.

Daciæ Prouinciæ quinque.

ACHAIA habebat Proconsulem.
 MACEDONIA habebat Consulare.
 THESSALIA habebat Præsidem.
 CRETA habebat Consulare.
 EPIRVS vetus, habebat Præsidem.
 EPIRVS noua & pars Macedoniæ Salutaris habebat Præsidem.
 DACIA mediterranea habebat Cōsul.
 DACIA ripensis, habebat Præsidem & ducem limitaneum.
 MOESIA prima & secunda, habebat Præsidem.
 DARDANIA habebat Præsidem.
 PRAEVALITANA & pars Macedoniæ habebat Præsidem.

NOTITIA PROVINCIARVM

Divinae Providentiae.

Sciētia rei militaris

Virtus

Auctoritas

Felicitas

Clipeo Currus Drepanus.

Expositio Currodrepani.

Huiusmodi pugnacis uehiculi genus, quod armis præter morem uidetur instructum, reperit Parthicæ pugnæ necessitas: sed hoc singulis bene munitis inuecti equis duo uiri, uestitu & armis ferro diligenter muniti, citato cursu in pugnam rapiunt: cuius posterior supra currum pars cultris in ordinem extantibus cõmunitur: uidelicet ne facilis à tergo cuiquam præbeatur ascensus. Falces uero acutissimæ axibus eiusdem currus aptantur, in lateribus suis ansulas habentes: quibus innexi funes, pro arbitrio duorum equitū laxati quidem explicant, repressi autem erigunt falces. Qualia uero huiusmodi machinæ funera hostibus immittant, uel quas turbatis ordinibus strages efficiant, dicent melius qui usu bella cognoscunt.

Currodres

Altercatio Adriani Aug.
& Epicteti philosophi.

BASILEAE APVD HIERONYMV M FROBENIVM,
ET NICOLAVM EPISCOPIVM,
ANNO M. D. LII.

